

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

Titulus II. De Calumniatoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

jure quærendo, scilicet consecratione, ordinatione, vel possessionis apprehensione impeditur: sed insuper privaretur jure per confirmationem aliamve provisionem quasitò, sive titulò dignitatis, aut alterius beneficii jam obtenti, DD. *citt.*

104. Porro in dubio, an crimen ab excipiente civiliter vel criminaliter objectum, & in judicium deductum sit, id ci-

viliter objectum præsumitur; proinde, que id criminaliter in judicium deductum asserenti probandi onus rectè imponit Decianus *cit. cap. 30. n. 4.* quòd contra se habeat Regulam de exceptione, naturâ suâ non ad vindictam, sed agentis intentionem excludendam tendente, *c. Cùm dilectus & l. Exceptio citt.*

TITVLVS II.

De Calumniatoribus.

SUMMARIUM.

1. *Tribus modis accusatio temeraria evadit.*
2. *Calumnia alia Vera, alia Præsumpta est.*
3. *A præsumpta accusator aliquando liberatur;*
4. *Ut etiam non condemnetur in expensis;*
5. *Quas, si non excusetur, refundit,*
6. *Et Talionis pœnam, Canonicò in quibusvis;*
7. *Civili Jure in Ordinariis criminibus incurrit.*
8. *Pœna illa non usu passim sublata est:*
9. *Sed restituta à Pio V.*
10. *Et in variis Religionibus recepta.*
11. *Falsi pœnis accusator per se non tenetur;*
12. *Infamis tamen sit, & irregularis;*
13. *Et beneficiis privatus deportatur.*
14. *Pœne Prævaricationis,*
15. *Et Tergiversationis.*

Accusatio, denuntiatioque ad superiorem Rubricam declarata aliquando temeraria atque, ut cætera delicta, sic etiam ipsæ pœnis obnoxia esse solent, & possunt tribus modis calumniandò, prævaricandò, tergiversandò, *can. Si quem 8. §. Accusatorum, §. Prævaricator, 2. q. 3. & l. 1. §. 1. ff. ad S. C. Turpill.*

Calumniari hòc locò & in Criminalibus causis dicitur is, qui falsum crimen scienter ac dolò malò intendit, §§. *citt. de qua intentione seu delatione falsi criminis, & deferentis dolo, sive delationem ab eo ex malitia sive alterum infamandi studiò factam, si certò v.g. ex ipsius deferentis judiciali confessione, ex depositionibus testium, aliisve probationibus legitime receptis constet, calumniator Verus: Præsumptus autem calumniator dicitur, si defecerit in delati criminis probatione, *can. Calumniator 2. & can. Si non probaverit 3. q. cit.* cum enim, qui aliquem in judicium vocat, paratas habere debeat probationes, *l. Qui accusare 4. C. de Edendo,**

D 3

calum-

calumniandi sive infamiam irrogandi animò litem movisse, jure præsumitur, qui deficit in probatione criminis intentati, ut in c. fin. cum Glossa V. Calumniandi ibi notant Panormit. n. 5. & Vivianus pr. qui tamen rectè monent, eam præsumptionem non esse Juris & de Jure; ac proinde adversus eam, sive innocentia, probationem admitti.

3. Quare judex accusatorem, in delati criminis probatione deficientem, non proxius de calumnia condemnabit; sed admittet, discutietque, si accusator pro se allegat, probationes ac præsumptiones, dolum seu calumniandi animum excludentes, c. fin. Imò ex officio etiam inquirat, quâ mente ductus sit, an non justâ aliquâ causâ ductus processerit ad falsi criminis delationem, & à calumniâ impactâ crimine excusetur, l. 1. cit. §. 2. Menoch. de Arbitr. casu 321. n. 3. & Farinac. Prax. Criminal. q. 16. n. 4. sic enim, quantumvis à calumnia vera, ubi de ea constat, accusatorem ullus color non excuset: à præsumpta tamen liberatur, & non dolosè & sine calumniandi animo falsum crimen intentâsse præsumitur, si id fecit necessitate officii: si criminis indicia sufficientia ad inquirendum, vel accusati infamia præcessit: si crimen semiplenè v.g. per unum testem idoneum probavit; si accusavit deceptus à testibus, id, quod extra asseruerunt, in judicio negantibus, se scire: si illi mortui, vel procul absentes, vel à testimonio perhibendo impediti, aut probationes aliâ malitiosè sunt subtractæ: si iidem à testificando repulsi sunt propter antè non cognitam inhabilitatem: si dolo-
 4. ris v.g. ex parentis, filii, consanguinei &c. occisi morte concepti immensitate, vel immanitate criminis v.g. læsæ Majestatis, hæresis, simoniæ ductus accusavit, Menoch. Farinac. l. cit. Clarus §. fin. q. 62. Guazzinus Reor. defens. 3. cap. 13. à n. 11.

De pœna calumniatoris, sicut magna 4. dissensio est DD. sic communis sententia, eum, quem ad falsi criminis accusationem justâ causâ ductum esse, compertum est, non solum à Talione, sed injuriarum quoque actione pronuntiat immunem, quòd in eo cesset dolus & pravus animus: qui ubi abfuit, actioni injuriarum locus non est, l. Illud 3. §. fin. ff. & l. Si non convitij 5. C. de Injuriis, Covarruvias Lib. 1. Var. cap. 11. n. 6. & cit. Farinac. n. 67. Quin talè neque in expensis condemnandum, aliqui volunt: quibus facile accedo, si causa, quâ ductus ad accusandum processit, non à dolo tantum, sed à culpa quoque excuset. Non etiam, si ab ista non excuset; cum enim accusatio, quæ culpâ & temeritate non vacat, sit causa damni, litigantem expensarum refectioni obnoxium reddet, l. Eum, quem temerè 79. ff. de Judiciis, Menoch. Consil. 145. n. 14. & Farinac. q. cit. n. 71.

Is verò, quem justâ aliqua causa à dolo & calumniandi animo non excusat, Imprimis tenetur ad expensarum refectionem & resarcitionem omnis damni, quod ex improba accusatione passus est accusatus; cum enim ad illarum & istius refectionem actor in Civilibus adstringatur, quando temerè, sive cum litigandi justam causam non haberet, judicium subivit, c. Finem §. de Dolo & l. Eum, quem temerè 79. ff. de Judiciis, ad eam multò magis tenebitur in Criminalibus, in quibus propter magnitudinem discriminis, cui accusatus objicitur, majori cautelâ judicium est subeundum, Felinus in c. 1. n. 4. Clarus §. fin. q. 62. n. 4. Menoch. casu 321. n. 4. & Farinac. q. 16. à n. 10. id extendens ad flicum n. 14. & ad judicem quoque n. 25. ut, si quempiam per procuratores suos accusandò indebitè vexasset flicus, aut judex ad specialem inquisitionem contra eum temerè processisset, ad

fisset, ad expensarum & damni omnis refectionem sint condemnandi.

6. Deinde calumnioso accusatori de Jure Canonico poena Talionis sive similis illi, quam probatò crimine accusatus subiisset, irroganda est, *can. Calumniator c. Qui non probaverit cit. can. Quisquis 3. & can. Crimen 2. q. 8.* quibus textibus poena illa, nullò inter crimina aut calumniatores discrimine constitutò, ac proinde non vero tantùm, sed & præsumpto calumniatori est decreta. Unde accusatori ad eam poenam inscriptio injuncta est, *l. Libellorum 3. §. 2. ff. c. Super his 16. §. c. Qualiter 24. de Accusat. n. 2.* & Armilla *V. Eodem, n. 3.* observat Passerinus *Tribunal. Regular. q. 7. n. 28.* Ratio Talionem in eos decernendi gravissima fuit; ut accusatorum, in famam & fortunas vitamque alienam perniciosè grassantium, temeritas refranaretur; cum æquissimum & Cicerone teste, nulla salus Reipublicæ major sit, quàm illos, qui accusant, perimescere, *Lib. de Divinatione.*

7. Jure Civili inter crimina proditum discrimen *l. 1. §. 2. junctâ Glossâ V. Calumniatoribus, ff. de S. C. Turpill. & Talioni locus tantum est in Ordinariis, sive, ut Decianus Tract. Criminal. Lib. 5. cap. 2.* loquitur, in iis criminibus, quæ certum titulum noménque & poenam lege definitam habent, *l. fin. C. de Accusat. l. fin. C. de Calumn. & Autb. Sed novo, C. ad L. Jul. de Adult.* in Extraordinariis autè, sive iis, quæ certum criminis titulum noménque aut poenam lege comprehensam non habent, & privatis criminibus falsò intentatis pro eorum qualitate ac circumstantiis accusatores arbitrariâ poenâ sunt plectendi, *l. Et in privatis 3. ff. ad S. C. Turpill. Glossa cit. & aliis DD. relatis Farinac.*

cit. q. 16. n. 1.

Huic tamen etiam Civilis discrimini, & Canonici Juris prisco rigori consuetudine derogatum, & Talionis poenam ad eamque inscriptionem à foro recessisse, Felinus in *c. Super his 16. n. 5.* Speculat. de Accusat. §. 1. n. 4. & apud *cit. Farinac. n. 3.* alii testantur. Ejus ita sublatae rationem reddit Covarruvias *Lib. 2. Var. cap. 9. n. 1.* quòd maximò Reipublicæ damnò cum tempore invaluerint crimina; quòd impunita manerent ob defectum accusationis, quam & criminum probandorum onus fugiebant homines metu Talionis, cui se obnoxios reddi posse, cernebant. Quòd licet verum, & calumniatorum temeritas fere arbitrariâ poenâ coerceretur, à Pio tamen V. *Constitutione,* quæ incipit *Cum primum, 6. Calend. April. 1566. publicata, §. 14.* poena Talionis innovata est in calumniatores veros, sive eos, qui innocentem malitiosè accusasse vel denuntiâsse fuerint convicti.

Neque obstat, quòd eâ Constitutione simoniæ, blasphemiae, sodomiæ, & concubinatùs crimina specialiter exprimantur; quia à summo illo & Beatissimo Pontifice, sicut illa, sic alia quoque crimina calumniosè impingentes Talionis poenæ subjectos, existimat Passerinus *Tribunal. Regular. q. 7. n. 44.* quòd verisimile non sit, illam ad quatuor expressa crimina restrictam; cum *n. 21.* Talionis poenam in variis Religionibus receptam usù; & ut de calumnia delatione convicti eâ, quam accusatus erat subiturus, poenâ plecterentur, in FF. Prædicatorum & Capucinatorum Ordinibus specialibus Constitutionibus introductum, perhibuisset.

Non solum Talione, sed falsè etiam poenis de calumnia accusatione convictum teneri, aliqui voluerunt apud Farinac. *q. 16. cit. n. 4.* quòd tamen, aliis DD. re-

DD. relatis, ipse & Guazzinus *cit. cap. 13. n. 11.* merito negant: nisi ultra calumniam processisset, & v.g. sub juramento examinatus falsum deposuisset, vel produxisset testes falsos, aut falsis instrumentis usus esset ad criminis malitiosè impa-
di probationem.

12. Præterea de calumnia condemnatus redditur infamis infamiâ Juris, *can. Si quis circa, 2. q. 3. l. 1. & l. Athletas 4. §. 4. ff. de Hic, qui infam. not.* ac proinde irregularis; ut neque promoveri ad Ordines, nec ministrare valeat in susceptis, *can. fin. dist. 51. & can. Infames, 6. q. 1. & inhabilis ad dignitates & beneficia Ecclesiastica obtinenda, c. Inter 11. de Excess. Prælat. & Reg. Infamibus 37. in 6. Navarrus Manual. cap. 27. n. 204. & Suarez de Censur. disp. 48. f. 2. n. 1.*

13. Demum clericus, qui alium clericum calumniosè accusasse convictus est, beneficiò & officio Ecclesiasticò privatus & verberibus castigatus, *can. Quia juxta, 5. q. 6. deportari*, sive in exilium mitti à Gregorio Papa jussus est *c. 1.* Quæ publicæ verberationis pœna, licet generali consuetudine in clericis non usurpetur, teste Claro *§. fin. q. 70 n. 3.* beneficiò tamen officioque Ecclesiasticò privati, & exilio etiã multari in calumniosæ accusationis pœnam à potestate Ecclesiastica hodièque possunt, Barboza *in c. 1. cit. n. 3. & Diaz Practic. crimin. Canon. cap. 37. num. 1.*

14. Prævaricari dicitur, qui verà criminâ abscondit, §. *Accusatorum cit.* sive, qui cum accusato colludens obiter & in speciem fungitur monere accusatoris, criminis probationes veras dissimulandò, & falsas exceptiones admittendò, *l. 1. §. 6. ff. ad S. C. Turpill.* itaque tacitè partes foveat rei, publicò judiciò accusati, cujus se adversarium simulavit, *l. 1. ff. de Prævaricat. Cujus criminis causâ condemnatus*

infamiam Juris, *l. Athletas cit. §. fin. & l. Si is 4. ff. de Prævaricat.* Menoch. *de Arbitr. casu 323. n. 8.* ac proinde irregularitatem contrahit, *can. Infames, & Reg. Infamibus cit.* Thesaur. *de Panis Eccles. p. 2. V. Accusator, cap. 1. n. 3. & cap. 2.* Præterea pœnâ extraordinariâ, sive arbitriâ judicis, delicti qualitatem & circumstantias ponderantis, punitur, *cit. l. 1. & l. Scendum 2. ff. de Prævaricat.* Panormita *ad hanc. Rubric. & Menoch. l. cit.* Quæ de re sermo redibit *Tit. 22. n. 2.*

Tergiversati demum is, qui à publico 15. criminis accusatione semel instituta desistit, *can. Accusatorum cit. l. 1. & §. 1. ff. ad S. C. Turpill.* citra abolitionem, quæ accusatus à reorum numero eximitur, & accusationis memoria aboletur, *l. Si interueniente 2. ff. eodem.* Cujus criminis reus ex SC.º Turpill. pœnâ quinque librarum auri, *l. Prævaricationis 3. in fine. ff. de Prævaricat.* postea verò *l. 1. c. Ut intra cert. temp. omnium honorum quartâ parte multatur*: de eoque condemnatus redditur infamis, *l. Noverint 2. c. eadem Rubr. & l. Si is 4. ff. de Prævaricat.* & irregularis juxta ante dicta, Thesaurus *V. cit. cap. 1.* qui tamen rectè notat, hodie, quo tempore receptum est, ut, accusatore ab accusatione desistente, judex novò processu instituto ex officio procedat, Clarus *§. fin. cit. q. 58. n. 3.* tergiversationis, si non ipsum crimen, saltem pœnam sublata, ut etiam advertit Molina *de J. & J. tract. 3. disp. 47. n. 10. & tract. 4. disp. 9. n. 11.* Unde ex ea hodie nemo infamiam contrahit, ac proinde nec irregularitatem; cum ista imposta non reperitur ipsi tergiversationis criminis: sed oriatur ex infamia, quam de illa condemnatus incurrit.

☉ (O) ☉

TITU.